

Na završnoj konferenciji projekta Pannonia Organica, kao dela IPA programa prekogranične saradnje Hrvatska-Srbija, čiji je cilj bio unapređenje organske proizvodnje u istočnoj Slavoniji i Bačkoj, održanoj 7. oktobra u Banovini, osim sumiranja svega urađenog sa obe strane, prof. emeritus Branka Lazić imala je zadatak da predstavi priručnik „poetičnog“ naziva „Čudesan svet organske poljoprivrede“ (Zelena mreža Vojvodine, Novi Sad, 2014.), takođe nastao kao rezultat projekta Pannonia Organica, kako bi pomogao poljoprivrednim proizvođačima i drugim zainteresovanim da uđu u svet organske proizvodnje.

U nastanu „čudesnog priručnika“ su učestvovali: Olivera Radovanović, prof. emeritus dr Branka Lazić, dr Srđan Šeremešić, prof. dr Sanja Lazić, Jelena Savić, master ekologije, Nenad Novaković, dipl. inž. polj., prof. dr Budimka Novaković, dr Mirjana Vasić, dr Vladan Ugrenović, Andrea Vučinić, dipl. inž. polj., Sandra i Lazar Klještanović dipl. inž. polj., prof. dr Nada Korać, Branislava Pantelić dipl. inž. polj., kao autori tekstova, Dragoljub Jeromela dipl. inž. graf. bio je zadužen za pripremu i dizajn, i Saša Kostić student poljoprivrede, zadužen za izradu skica mešovitih bašta. Priručnik je štampan na 200 strana u 1.000 primeraka, a u štampi je prevod na slovački jezik.

Sistematično predstavljanje Čudesnog sveta, dr Lazić je počela sa uvodnim tekstom Olivera Radovanović, i svojim pokušajem da to uveže i postavi u jednu liniju, „gde svi zajednički stvaramo, radimo biljke, životinje, insekte, zemljište i čovek, koji sa puno bioetike sprovodi sve mere propisane bazičnim standardima organske poljoprivrede i zakonskim regulativama naše zemlje i EU“.

U priručniku se nalazi i izvod iz novog dokumenta EU „Budućnost organske poljoprivrede“ objavljen u martu 2014. godine i glavne tačke tog razvoja govore o povećanju konkurentnosti organske poljoprivrede i bioetici koja je poljuljana u nekim segmentima i u Evropi, sa kojim ćemo i mi morati usaglasiti naša dokumenta.

-Moja ideja i vizija ne mora uvek biti prihvaćena, ali se radujem da je u ovom priručniku ona ipak ostvarena i to uz pomoć Dragoljuba Jeromela, koji je napravio i lep priručnik, sa našim slikama, i sve iz organske proizvodnje, i crtežima u skladu sa onim što se dešava u prirodnom ambijentu.

Organska poljoprivreda ne nosi samo proizvodnju kvalitetne zdravstveno bezbedne hrane, ona nosi očuvanje biodiverziteta, pod širim pojamom podrazumevajući očuvanje životne sredine. Organska poljoprivreda se stalno menja. Uvek ima novih inovacija i zato je svaki put edukacija, koja nije sama sebi cilj, već ima pravi sadržaj, i uvek sa nečim novim, predstavlja pravi put razvoja organske poljoprivrede.

Ako ne ostvarite imitaciju prirode nemate organske poljoprivrede. Svi segmenti koji postoje,

od biljaka prijatelja, životinja prijatelja, i nije to samo polje, već i njegovo hortikulturno, ekološko i agronomsko uređenje. Samo tako ostvarujete olakšanje za organsku proizvodnju: ona postaje rentabilna, smanjuje svoje impute i ima dobar proizvod, jer biljka i životinja odgovara kako vi sa njom postupate. Možete tražiti od njih ne maksimalno, već optimalno, kako ona sa svojim fiziološkim funkcijama može da da.

Svemu tome osnov za uspešnu organsku poljoprivredu treba pridodati znanje i celoživotno učenje. Naši programi, podrazumevaju rad sa decom u vrtiću. Ove godine krenili smo sa biobaštom u preškolskoj ustanovi „Bubamara“, koji su 1997. godine imali svoju i sada ponovo ulaze u svoj ciklus. Isto tako i PU „Maslačak“, od 1995. do danas, ima biobaštu u svom dvorištu. Nužno je početi od tih mališana koji najbolje i uče i prenose, pa nastaviti dalje, do svih proizvođača.

Nije dobar izveštaj da u Evropi, u organskoj poljoprivredi učestvuje preko 60% starijih od 60 godina. Malo je mladih, ali zato je 25% žena u organskoj poljoprivredi. Neke od najrazvijenijih zemalja sa organskom proizvodnjom imaju učešće žena i do 40%. To se poklapa sa našim podacima, ali mi imamo nešto što je najlepše, a to je plejada mladih organskih proizvođača. Sve to što smo radili je da smo uspeli da prenesemo na najmlađe. Generacije na našoj pijaci „Moj salaš“, su deca koja su zamenila roditelje za tezgama, isto tako i proizvode, i to je budućnost organske poljoprivrede.

Dr Srđan Šeremešić u radu plodored stavlja na prvo mesto, bez kojeg nema organske poljoprivrede, a kasnije u jednom drugom tekstu govori o značaju komposta, i kompostiranja koji daju zelenu notu organskoj poljoprivredi. U dokumentima EU organska poljoprivreda je ušla u sastav kao potprojekat ruralnog razvoja, a prihvaćena je kao zelena ekonomija. To su dva pravca i plus treći, proizvodnja hrane na koje se sada oslanja ova poljoprivreda.

Za organsku poljoprivredu je značajno da se zna jedan ili više segmenata koji utiču na nju. Priručnik sadrži radove koji nisu uputi za direktnu proizvodnju, ali su za naše i vaše znanje. Tako je rad prof. Sanje Lazić: „Pesticidi u prirodi“, u kojem uz objašnjenje šta je pesticid, stoji veliki broj podzakonskih akata koji regulišu pitanje pesticida i njegovu upotrebu, što dokazuje da mi u primeni imamo falinku, a ne u zakonskim propisima. Kada se pesticidi koriste prema uputstvu oni imaju efekat, a neadekvatnim korišćenjem nanose velike probleme ne samo biljci, već i zemljištu, podzemnim vodama. Ne samo pesticidi, već i druge hemijske supstance utiču na kvalitet i uopšte mogućnost proizvodnje organske proizvodnje.

Bitan segment ove proizvodnje je i pitanje ekološkog uređenja poljoprivrednih površina. Nije teško posaditi biljke prijatelje ili posejati, ne mora to biti cvetna vrsta, već ratarski usev i sl. Bulke, smo skoro zaboravili da postoje, kao što smo zaboravili i kamilicu. U starim knjigama piše: „Gde god možeš posej kamilicu, ne zbog čaja, nego zato što štiti od insekata. Nekada su stari u pšenicu sejali kamilicu kao zaštitu.“

Obično se govori o biljkama prijateljima, ali imamo i „životinje prijatelje“, npr. kada imate ježe nemate miševa, koji su ove godine desetkovali papriku, pošto nemamo ptica grabljivica, jer nema drveća gde će prespavati.

Kontorla i sertifikacija koju je radio Nenad Novaković je suština organske proizvodnje. Po onome kako stoji u Akcionom planu, propisi su stroži, jer je osnovno da se ne poljulja poverenje potrošača. Ako ovi propisi nisu dovoljno strogi i ako se ne primenjuju, vrlo brzo će se izgubiti potrošači i sve čime se mi danas hvalimo, da imamo povećanu potrebu za organskim proizvodima. To će biti još pooštreno, jače se neke stvari moraju regulisati. Kada bi svi mi imali etiku, moralnost o tome ne bi morali pričati. Moralnost ili bioetika u poljoprivredi u celini, a posebno u organskoj poljoprivredi je broj jedan za njen uspeh.

Iz rada prof. Budimke Novaković sa Medicinskog fakulteta mogu se naučiti mnoge stvari o hrani i ishrani, šta je bitno i šta se sve mora uraditi da bi tanjir zdravlja bio pravi. Između ostalog, ona govori o tome šta je u organskom voću i povrću najvažnije, a to su nenutritivne materije, fotohemikalije, sekundarne aktivne materije koje u malim količinama deluju na fiziološke procese u biljci, ali isto takav efekat imaju i na čoveka. Organsko voće i povrće ima povišen sadržaj ovih materija.

Različitost vrsta pasulja i drugih biljka, govori da u Institutu za ratarstvo i povrtarstvo imate i dovoljno prikupljenih starih sorti povrća, neki od naših proizvođača to i koriste, i koriste ih u svojim ogledima.

Organsko povrtarstvo je najintenzivniji oblik u organskoj i u konvencionalnoj poljoprivredi i njegova prednost je što se može sprovoditi u bašti, njivi, u zaštićenom prostoru, preko cele godine i uvek se može i sa malo poseda, prodati na svakoj zelenoj pijaci.

Specifičnost organske poljoprivrede je i zaštićeni prostor. Andrea Vučinić je prikazala mogućnosti te proizvodnje i na čega sve treba obratiti pažnju. Najkvalitetnije je imati baštu i u bašti plastenike, i na taj način možete osigurati povrće u toku cele godine.

Organsko voćarstvo, je Čudesan svet organske poljoprivrede, koji su na osnovu svog iskustva, Sandra i Lazar Klještanović pretočili u reči. Kod njih, upravo zato što su kvalitetni, bilo je na edukaciji na otvorenom, Udruženje žena „Vredne ruke“ iz Srpskog ltebeja, najboljem vidu edukacije.

Veliki zaljubljenik u biljke, prof. Nada Korać, ušla je u svet organske poljoprivrede preko organskog vinograda.

Bez ljubavi nema stočarstva. Bilo koju životinju da gajite morate joj posvetiti puno pažnje, kao i biljkama. Bez toga ne možete ostvariti ni „čudesan svet“. Životinjima treba dati slobodu, vodeći računa o preventivi i predostrožnosti. To su dva ekološka principa, koja jednako važe i u stočarstvu.

Kada naučimo da prepoznamo kada i šta možemo da primenimo, a da ne poremetimo povezanost svih organizama koji žive na našoj farmi, možemo reći da smo naučili osnove „Čudesnog sveta prirode“. A to je da ostavimo potomcima uslove da mogu da žive u zdravoj sredini (Sanda i Lazar Klještanović), zaključila je citatom predstavljanje priručnika dr Branka Lazić.